

Кампанія «Права выбару-2016»

па назіранні за выбарамі дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь VI склікання

Прамежкавая ацэнка вылучэння прэтэндэнтаў у кандыдаты ў дэпутаты

10 жніўня 2016 г.

Кампанія «Права выбару-2016» ладзіць доўгатэрміновае назіранне за ходам выбарчай кампаніі ва ўсіх рэгіёнах Беларусі сіламі арганізацыі, што ўваходзяць у кампанію. Гэтая справаздача з'яўляецца трэцім дакументам па выніках доўгатэрміновага назірання і ахоплівае этап вылучэння прэтэндэнтаў у кандыдаты ў дэпутаты.*

Агульныя высновы:

- Пераважная большасць кандыдатаў ад апазіцыйных партый была вылучана шляхам партыйнага вылучэння. Вылучэнне шляхам збору подпісаў ажыццяўляла невялікая частка прэтэндэнтаў ад апазіцыйных арганізацый, пры гэтым пераважная большасць іх ініцыятыўных груп не здавала сабраныя подпісы выбаршчыкаў у выбарчыя камісіі. Праўладныя кандыдаты вылучаліся ад працоўных калектываў, альбо камбінуючы збор подпісаў з вылучэннем ад працоўных калектываў, а часам выкарыстоўваючы ўсе тры спосабы вылучэння.
- У рэгістрацыі ініцыятыўных груп па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты было адмоўлена 30 групам (6,26%) з пададзеных 479 заявак, што амаль у 3 разы менш за колькасць адмоваў на мінулых парламенцкіх выбарах, калі было адмоўлена ў рэгістрацыі 85 групам (19,31%) з 440 пададзеных. Усе групы апазіцыйных прэтэндэнтаў былі зарэгістраваныя (у адным выпадку – пасля абскарджвання ў вышэйстаячую выбарчую камісію).
- Улады за рэдкім выключэннем не перашкаджалі правядзенню пікетаў па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты. Разам з тым, зафіксаваныя выпадкі ціску на апазіцыйных прэтэндэнтаў і асобныя выпадкі нападаў на пікеты па зборы подпісаў, а таксама перашкоды пры зборы подпісаў у інтэрнатах і перашкоды пры здачы дакументаў аб вылучэнні ў АВК.
- Зафіксаваныя факты выкарыстання адміністрацыйнага рэсурсу пад час перадвыбарчых мерапрыемстваў, у тым ліку аднабаковае асвятленне збору подпісаў дзяржаўнымі СМІ на карысць праўладных прэтэндэнтаў, што парушае прынцып роўнасці ўмоваў для прэтэндэнтаў ад розных палітычных сілаў.

**Пра кампанію «Права выбару-2016»: «Права выбару-2016» - гэтая кампанія па назіранні за выбарамі дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, скіраваная на прадухіленне парушэнняў заканадаўства падчас усіх стадыяў выбарчай кампаніі, фіксацыю парушэнняў і аператыўнае рэагаванне. Кампанія назірання «Права Выбару-2016» аб'ядноўвае восем палітычных і грамадзянскіх структур: Партыю БНФ, Беларускаю Хрысціянскую Дэмакратыю, Беларускаю сацыял-дэмакратычную партыю (Грамаду), Праваабаронча-асветніцкае грамадскае аб'яднанне «Рух «За свабоду!», Аб'яднаную грамадзянскую партыю, Беларускаю партыю «Зялёныя», аргкамітэт Партыі Свабоды і Прагрэсу, прафсаюз Радыёэлектроннай прамысловасці. Асноўнай адметнай рысай дадзенай кампаніі ад кампаній назірання, якія праводзяць праваабарончыя арганізацыі або міжнародныя назіральнікі, з'яўляецца скіраванасць на «актыўнае назіранне», якое ўключае ў сябе мабілізацыю валанцёраў не толькі для фіксацыі, але і для актыўнага процідзеяння парушэнням.*

Правое рэгуляванне вылучэння кандыдатаў у дэпутаты

Паводле Выбарчага кодэксу, вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты магчыма ажыццяўляць адным з трох спосабаў: 1) ад палітычнай партыі – рашэннем вышэйшага органа партыі; 2) ад размешчаных на тэрыторыі выбарчай акругі працоўных калектываў – рашэннем сходу ці канферэнцыі працоўнага калектыва; 3) ініцыятыўнай групай шляхам збору подпісаў выбаршчыкаў.

Вылучэнне кандыдата ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў шляхам збору подпісаў выбаршчыкаў ажыццяўляецца групай выбаршчыкаў (ініцыятыўнай групай) у колькасці не менш за 10 чалавек. Асобу, якую прапануюць для вылучэння кандыдатам у дэпутаты, павінна падтрымаць не меней за 1000 выбаршчыкаў, якія пражываюць на тэрыторыі выбарчага акругі. Падпісацца ў падтрымку вылучэння прапанованых асоб можа кожны, хто валодае выбарчым правам, г. зн. з'яўляецца грамадзянінам Беларусі, які дасягнуў 18 гадоў (у выбарах не ўдзельнічаюць грамадзяне, прызнаныя судом недзеяздольнымі, асобы, якія ўтрымліваюцца па прысудзе суда ў месцах пазбаўлення волі, а таксама асобы, ў адносінах да якіх мерай стрымання абрана ўтрыманне пад вартай). Выбаршчык мае права паставіць подпіс у падтрымку некалькіх кандыдатур, але толькі адзін раз у падтрымку адной і той жа кандыдатуры. Выбаршчык таксама мае права зняць свой подпіс з падпіснага ліста шляхам падачы заявы ў адпаведную выбарчую камісію.

Удзел адміністрацый арганізацый у зборы подпісаў, гэтак жа як і прымус у працэсе збору подпісаў і ўзнагарода выбаршчыкам за ўнясенне подпісаў не дапускаецца. Прэтэндэнты на статус кандыдата ў дэпутаты не маюць права прыцягваць асобаў, якія знаходзяцца ў іх падпарадкаванні ці іншай службовай залежнасці, для ажыццяўлення ў працоўны час дзейнасці, якая спрыяе вылучэнню. Парушэнне гэтых патрабаванняў можа стаць падставай для адмовы ў рэгістрацыі кандыдата ў дэпутаты.

Пасля збору подпісаў падпісныя лісты здаюцца ў адпаведную АВК для праверкі дакладнасці подпісаў выбаршчыкаў і рэгістрацыі кандыдата ў дэпутаты.

У адрозненне ад папярэдніх выбараў у Палату прадстаўнікоў, сёлетнія адбываюцца паводле Выбарчага кодэкса са зменамі ад 25 лістапада 2013 года. У параўнанні з мінулымі парламенцкімі выбарамі ў частцы рэгістрацыі ініцыятыўных груп новая рэдакцыя ўстанавіла дзве змены: 1) у пералік абавязковых дадзеных для сбраў ініцыятыўных груп уключаныя пашпартныя дадзеныя кожнага удзельніка; 2) рашэнне АВК аб адмове ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы цяпер абскарджваецца не ў ЦВК, а ў абласную (Мінскую гарадскую) выбарчую камісію, а рашэнне гэтых камісій па скарге можа быць абскарджана ў абласны, Мінскі гарадскі суд.

У развіццё гэтых палажэнняў Выбарчага кодэкса 8 чэрвеня ЦВК была прынятая [Пастанова №19 «Аб тлумачэнні прымянення палажэнняў Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь, якія прадугледжваюць парадак вылучэння кандыдатаў у дэпутаты шляхам збору подпісаў выбаршчыкаў пры правядзенні выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь шостага склікання»](#).

Як і на мінулых выбарах, для ініцыятыўных груп існавала магчымасць збору подпісаў выбаршчыкаў у форме пікетавання, якое можа праводзіцца ў месцах, забароненых для правядзення пікетаў. Рашэнні мясцовых уладаў пра вызначэнне месцаў, забароненых для збору подпісаў, былі дастаткова ліберальныя і дазвалялі ў большасці населеных пунктаў вольна ладзіць пікеты ў зручных месцах. Аднак пры гэтым у рашэннях мясцовых уладаў бракавала аднастайнасці, і ў некаторых гарадах (у тым ліку ў Менску) у пералік забароненых месцаў патрапілі цэнтральныя плошчы гарадоў, найбольш зручныя для пікетуўцаў і выбаршчыкаў.

Ціск на патэнцыйных кандыдатаў у дэпутаты напярэдадні вылучэння

Паводле паведамленняў апазіцыйных палітычных партый, на асобаў, што публічна выказалі намер рэгістрацыі ініцыятыўнай групы альбо падалі дакументы на рэгістрацыю ініцыятыўнай групы ажыццяўляўся ціск па месцы працы альбо жыхарства. У шэрагу выпадкаў гэткае ціск стаўся прычынай таго, што асобы, якія мелі намер вылучацца кандыдатамі ў дэпутаты, былі вымушаныя адмовіцца ад вылучэння.

У прыватнасці, Аб'яднаная грамадзянская партыя паведаміла пра чатыры падобныя выпадкі ціску на кандыдатаў ад АГП, якія планавалі зарэгістраваць свае ініцыятыўныя групы. Напрыклад, Павук Андрэй (Калінкавічы, Калінкавіцкая выбарчая акруга №41), які працуе індывідуальным прадпрымальнікам, пасля таго як абвесціў пра рашэнне ўдзелу ў парламенцкіх выбарах пачаў сутыкацца з праблемамі па месцы працы і пагрозамі для сваёй прафесійнай дзейнасці, у выніку чаго ён адмовіўся ад вылучэння. Глаголева Александрына (Бабруйская сельская акруга №80) сутыкнулася з пагрозамі ўзнаўлення справы аб адміністрацыйным правапарушэнні супраць яе і стварэннем дадатковых праблем – таксама вырашыла адмовіцца ад вылучэння. Сябра АГП Павал Стэфановіч, які заявіў пра намер агітаваць у часе выбарчай кампаніі за лібералізацыю антынаркатычнага заканадаўства, быў выкліканы ў ваенкамат для размовы на тэму ягонага ўдзелу ў выбарчай кампаніі. Сябра БСДП Сяргей Станкевіч з Гомельскай вобласці сутыкнуўся з пагрозамі і адмовіўся ад удзелу у выбарах.

Пра ціск на асобаў, якія заявілі пра намер вылучацца кандыдатамі ў дэпутаты, паведамляе і грамадзянская кампанія «Гавары праўду»: так, Леанід Дубаносаў, які вылучаецца па Лунінецкай выбарчай акрузе №13, паведаміў, што сябраў ягонага ініцыятыўнай групы выклікалі ў ваенкамат, пагражалі аддабраць дзяцей, патрабуючы адмовіцца ад удзелу ў ініцыятыўнай групе. Па словах прадстаўнікоў кампаніі, гэткае ціск у некаторых выпадках прывёў да таго, што патэнцыйныя кандыдаты адмовіліся ад вылучэння.

Выбарчая камісія Кальварыйскай выбарчай акругі №104 пры разглядзе дакументаў на рэгістрацыю ініцыятыўных груп аказвала ціск на сябраў ініцыятыўнай групы сябры БХД Марыны Хоміч: усіх без выключэння 39 сябраў групы абтэлефанавалі, а таксама да некаторых прыезджалі дадому і схілялі іх да таго, каб адмовіцца ад сяброўства ў ініцыятыўнай групе.

Сябра Сойму Партыі БНФ і актывістка Руху «За Свабоду» Вольга Дамаскіна, якая 16 гадоў працуе ў Музеі традыцыйнага ручнога ткацтва Паазер'я ў Полацку (апошнія 4 гады – загадчыцай філіяла), напярэдадні вылучэння кандыдатам адразу ж пасля публічнага абвешчання пра намер балатавацца ў Палату прадстаўнікоў атрымала паведамленне пра тое, што працоўны кантракт з ёй сканчваецца. Палітык была звольненая з працы адразу ж пасля заканчэння этапу вылучэння кандыдатаў.

Ціск на асобаў, што абвесцілі пра намер вылучацца кандыдатамі ў дэпутаты, ажыццяўляўся і пасля падачы дакументаў на рэгістрацыю ініцыятыўных груп. Так, сябра Партыі БНФ Наталля Ільніч 7 ліпеня падала дакументы на рэгістрацыю ініцыятыўнай групы па вылучэнні кандыдатам у дэпутаты ў АВК Пухавіцкай выбарчай акругі №65. І амаль адразу ж, 9 ліпеня, спадарыня Ільніч была пакараная адміністрацыйным штрафам у памеры 5 базавых велічынь (105 рублёў) па артыкуле 18.23 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях за тое, што «пакінула жывёлу без нагляду, у выніку чаго адбылося дарожна-транспартнае здарэнне». Апазіцыйны палітык расцэньвае факт адміністрацыйнага пераследу як палітычную правакацыю і лічыць, што прыцягненне яе да адміністрацыйнай адказнасці з'яўляецца формай ціску з боку дзеючага дэпутата Палаты прадстаўнікоў Валерыя Гайдукевіча, які зноўку балатуецца ў парламент па гэтай акрузе (да абрання дэпутатам быў намеснікам міністра ўнутраных спраў і валодае вялікім уплывам у органах унутраных спраў).

Умовы працы ініцыятыўных груп па зборы подпісаў

Збор подпісаў ладзіўся як шляхам пікетавання, так і праз абыход месцаў жыхарства выбарцаў. Прычым абодва спосабы выкарыстоўваліся сябрамі ініцыятыўных груп як праўладных, гэтак і дэмакратычных кандыдатаў.

Улады, у цэлым, не чынілі перашкодаў правядзенню ініцыятыўнымі групамі пікетаў па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты. Разам з тым зафіксавана некалькі выпадкаў нападаў невядомых асобаў на пікеты апазіцыйных прэтэндэнтаў.

10 ліпеня двое мужчын абражалі нацыянальныя сімвалы і ўдзельнікаў пікету па зборы подпісаў па вылучэнню ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў па Каліноўскай выбарчай акрузе №108 намесніка старшыні “Руху “За Свабоду” Юрася Губарэвіча, а потым здзейснілі напад на пікетуюшчыкаў. Міліцыя затрымала правакатараў. Іншы напад на пікет гэтага прэтэндэнта здарыўся 28 ліпеня ў мікрараёне Ўручча-6: невядомы мужчына сярэдняга веку, на выгляд гадоў 40–45, у чорнай майцы і нагавіцах да кален некалькі разоў падыходзіў да століка, распытваў, што за кандыдат вылучаецца па гэтай акрузе, якую структуру ён прадстаўляе, а даведаўшыся, што кандыдат ад апазіцыі, адышоў, празнекатары час вярнуўся з нажом, паводзіў сябе агрэсіўна, абураўся, выказаў абразы ў бок апазіцыянераў, а потым абрэзаў кавалак бел-чырвона-белага сцяга

20 ліпеня ў Мар’інай Горцы, што ў Мінскай вобласці, невядомы напаў на пікет, які ладзілі актывісты Парті БНФ каля крамы “Чыгуначнік” дзеля збору подпісаў за вылучэнне кандыдатам у дэпутаты па Пухавіцкай выбарчай акрузе №65 Наталлі Ільніч. Спачатку правакатар падышоў да пікетуюцаў і выказаў некалькі крыўдных словаў адносна бел-чырвона-белага сцяга і што актывісты БНФ не маюць права стаяць з ім у пікеце. Затым ён пачаў казаць, што пікетуюшчыкі хочаць Майдану, а ён гэтага не хоча і таму зараз паб’ець іх. Мужчына адышоў ад пікетуюцаў на адлегласць і пачаў размаўляць па тэлефоне, затым з новым імпэтам накінуўся з крыкамі і абразамі на пікетуюцаў. Просьбы спыніць правакацыі не дапамаглі і актывісты БНФ былі вымушаны выклікаць міліцыю. Да месца інцыдэнта міліцыянты прыехалі праз 10 хвілін.

Пад час збору подпісаў ініцыятыўныя групы альтэрнатыўных прэтэндэнтаў былі пастаўленыя ў няроўныя ўмовы ў параўнанні з ініцыятыўнымі групамі праўладных вылучэнцаў. Назіральнікамі былі зафіксаваныя выпадкі, калі кіраўніцтва студэнцкіх і працоўных інтэрнатаў адмаўляла сябрам ініцыятыўных груп апазіцыйных кандыдатаў збіраць подпісы ў інтэрнатах, матывуючы гэта адсутнасцю адпаведнага дазволу з боку кіраўніцтва ўстановаў, у адміністрацыйным падпарадкаванні якіх гэтыя інтэрнаты знаходзяцца. У шэрагу выпадкаў зборшчыкі подпісаў былі затрыманыя і дастаўленыя ў міліцэйскія пастарункі.

Выпадак скасавання рэгістрацыі ініцыятыўных груп падчас этапу вылучэння не было зафіксавана. Разам з тым у выпадку прадстаўніка “Руху “За Свабоду” Алеся Лагвінца вынясення ягонаў ініцыятыўнай групе двух папярэджанняў сталася падставай для адмовы ў рэгістрацыі палітыка кандыдатам у дэпутаты. Палітык сцвярджае, што скаргі грамадзянаў, якім быццам бы перашкаджалі зладжаныя ім масавыя пікеты па зборы подпісаў, насамрэч былі падрабленыя ўладамі.

У асобных выпадках выбарчымі камісіямі чыніліся перашкоды апазіцыйным прэтэндэнтам падчас падачы дакументаў пры вылучэнні. 1 жніўня сябра АГП Дзмітрый Якаўлеў прадставіў у АВК № 24 дакументы на рэгістрацыю кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў ад Аб’яднанай грамадзянскай партыі. Сярод дакументаў было пасведчанне аб адукацыі, атрыманае на прозвішча, якое Дзмітрый Якаўлеў меў да шлюбу, але не было дакумента, які б пацвярджаў змену прозвішча. На гэтай падставе АВК не прыняла ў яго дакументы на рэгістрацыю. 6 жніўня прэтэндэнту ў кандыдаты ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў ад Партыі БНФ па Магілёўскай сельскай выбарчай акрузе №88 Мікалаю Мяцеліцу патэлефанавалі з АВК і паведамілі, што ён

павінен у гэты ж дзень прадставіць у камісію копію працоўнай кніжкі і пасведчанне сябра Партыі БНФ. Паводле Мікалая Мяцеліцы, ён быў вельмі здзіўлены такім патрабаваннем з боку акруговай камісіі, бо пры падачы дакументаў аб вылучэнні ад Партыі БНФ у АВК ён прадаставіў даведку з месца працы і завераны старшынёй Партыі БНФ Аляксеем Янукевічам дакумент, які пацвярджае яго сяброўства ў партыі. Мікалай Мяцеліца прапануваўся з сябрамі па партыі і вырашыў не выконваць дадатковых патрабаванняў акруговай камісіі, бо лічыць іх незаконнымі.

Выкарыстанне адміністрацыйнага рэсурсу і праявы няроўнасці кандыдатаў

Збор подпісаў суправаджаўся выкарыстаннем адміністрацыйнага рэсурсу. У тых установах і на прадпрыемствах, кіраўніцтва якіх вылучалася ў кандыдаты, збор подпісаў рабіўся падначаленымі ў працоўны час, і шмат дзе прымусова. Адміністрацыі некаторых прадпрыемстваў і ўстановаў забаранялі падпісвацца і ўдзельнічаць у зборы подпісаў за альтэрнатыўных кандыдатаў. У шэрагу выпадкаў адміністрацыя патрабавала прыпыніць сяброўства ў ініцыятыўнай групе апазіцыйнага кандыдата.

Подпісы за праўладнага кандыдата па Віцебскай-Чкалаўскай выбарчай акрузе №18 збіраліся ў пацыентаў паліклінікі №3. Пра гэта чулі не раз і не два сябры ініцыятыўнай групы па вылучэнні кандыдатам у дэпутаты сябра БХД Таццяны Севярынец і падчас збору подпісаў ад дзвярэй да дзвярэй, і падчас пікетаў па зборы подпісаў каля той жа паліклінікі.

Прафсаюзна актывіст з Магілёва Аляксей Паўлоўскі заявіў, што ў падтрымку прэтэндэнта ў кандыдаты, галоўнага інжынера акцыянернага таварыства “Хімвалакно” Пятра Салаўёва збіралі подпісы ў працоўны час на працоўных месцах. Прафсаюзнік кажа, што на незаконныя дзеянні сяброў ініцыятыўнай групы Салаўёва яму паскардзіліся працаўнікі прадпрыемства. Сам Пётр Салаўёў адмаўляе абвінавачванні Паўлоўскага.

Допісам ад знаёмай падзяліліся з журналістамі і праваабаронцамі палачане, якія атрымалі ліст з просьбай падпісацца за вылучэнне дзейнай дэпутаткі парламенту Наталлі Гуйвік. Згодна з атрыманым паведамленнем, дзяўчына, супрацоўніца адной з полацкіх дзяржаўных установаў, скардзіцца, што яе абавязалі сабраць за спадарыню Гуйвік 50 подпісаў. Пры гэтым яна не ўдакладняе, ці з’яўляецца ўдзельніцай ініцыятыўнай групы, ці атрымала загад на працы.

Мадэль асвятлення выбараў у дзяржаўных СМІ не змянілася: навінам спорту і прагнозу надвор’я надаецца больш увагі, чым выбарчай кампаніі. Такія вынікі першага этапу маніторынгу «Асвятленне парламенцкіх выбараў у беларускіх СМІ», які ладзіць ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» (БАЖ). Па словах БАЖ, кампанія праходзіць малапрыкметна у тым ліку і таму, што дзяржаўныя СМІ надаюць ёй значна менш увагі, чым іншым тэмам. Пры гэтым дзяржаўныя СМІ у перыяд збору подпісаў публікавалі пазітыўныя матэрыялы пра асобаў, што вылучаюцца пры падтрымцы ўладаў: напрыклад, у Гроднамясцовая дзяржаўная газета змясціла пяць падобных публікацый. Дзяржаўныя СМІ публікавалі нататкі пра збор подпісаў праўладнымі кандыдатамі, амаль ігнаруючы асвятленне пікетаў апазіцыйных прэтэндэнтаў. Напрыклад, у Зэльве мясцовая газета “Праца” толькі пасля звароту апазіцыйных прэтэндэнтаў апублікавала матэрыял пра пікеты за вылучэнне сябра БХД Алеся Масюка і сябра Партыі БНФ Івана Шэгі. Столькі ж увагі ў тэксце было ўдзелена і прэтэндэнтцы Але Сопікавай, якая лічыцца мясцовымі дэмакратычнымі актывістамі праўладнай вылучэнкай, і пра выбарчую актывістку якой ў ранейшы час газета пісала неаднойчы і падрабязна.

Вынікі вылучэння кандыдатаў рознымі суб'ектамі

Паводле звестак ЦВК, з 630 асобаў, якія былі вылучаныя кандыдатамі, 507 чалавек (80.5%) было вылучана адным шляхам вылучэння: 122 (19,4%) былі вылучаныя грамадзянамі шляхам збору подпісаў, 31 (4,9%) было вылучана працоўнымі калектывамі, 354 было вылучана палітычнымі партыямі (56,2%). Дзвума шляхамі было вылучана 111 чалавек (17,6%): зборам подпісаў і працоўным калектывам 90 чалавек (14,3%), зборам подпісаў і палітычнай партыяй 21 чалавек (3,3%). Адначасова трыма шляхамі было вылучана 12 чалавек (1,9%).

У параўнанні з мінулымі парламенцкімі выбарамі павялічылася агульная колькасць вылучэнцаў, але пры гэтым у працэнтных адносінах асабліва павялічылася доля вылучэнцаў ад палітычных партый, прычым як ад апазіцыйных, так і ад лаяльных дзеючай уладзе. Лічба прэтэндэнтаў, якія вылучаюцца толькі праз збор подпісаў, дэманструе яскравую тэндэнцыю да зніжэння

Спосаб вылучэння	2008	2012	2016
Вылучана кандыдатаў толькі шляхам збору подпісаў	197	123	122
Вылучана кандыдатаў шляхам збору подпісаў і працоўнымі калектывамі	93	88	90
Вылучана кандыдатаў шляхам збору подпісаў і палітычнымі партыямі	24	8	21
Вылучана кандыдатаў усімі трыма спосабамі	4	4	12

Дэмакратычныя партыі вылучылі большую частку прэтэндэнтаў ад партый: іх сумарная колькасць складала 207 з усіх 387 партыйных вылучэнцаў, што падалі дакументы ў АВК.

Арганізацыі, што ўваходзяць у кампанію "Права выбару-2016" вылучылі (альбо падтрымалі вылучэнне) наступную колькасць кандыдатаў:

Партыя БХД вылучыла 32 кандыдаты. У сілу такога, што гэтай партыі ўлады неаднаразова адмаўлялі ў рэгістрацыі, усе яны былі вылучаныя ад АГП. Вылучэнне аднаго кандыдата было здзейсненае праз збор подпісаў.

Партыя БНФ вылучыла на з'ездзе 72 кандыдаты, з якіх на рэгістрацыю падалі дакументы 60 чалавек. Два з прэтэндэнтаў на дэпутацтва дублявалі партыйнае вылучэнне яшчэ і вылучэннем шляхам збору подпісаў. Шасцёра з кандыдатаў, вылучаных БНФ, уваходзяць у спіс кандыдатаў, падтрыманых Рухам "За Свабоду".

У цэлым Рух "За свабоду" заявіў пра вылучэнне 15 чалавек, з якіх 10 былі вылучаныя шляхам збору подпісаў, шасцёра вылучаныя ад Партыі БНФ і адзін кандыдат вылучаны ад АГП.

Прафсаюз РЭП падтрымлівае вылучэнне аднаго кандыдата, вылучанага ад Партыі БНФ.

БСДП рашэннем з'езду вылучыла 34 кандыдаты, але ў выбарчыя камісіі былі пададзеныя дакументы ад 29 чалавек, пры гэтым двое з сябраў БСДП, якія былі вылучаны з'ездам карыстаюцца падтрымкай кампаніі "Гавары Праўду". Чацвёрэ прэтэндэнтаў на дэпутацтва дублявалі партыйнае вылучэнне яшчэ і вылучэннем шляхам збору подпісаў.

Ад АГП былі пададзеныя дакументы на рэгістрацыю 67 кандыдатаў (уключна з 31 кандыдатам ад БХД і адным кандыдатам ад Руху "За Свабоду").